

בל תשחית

Source Sheet by Floriane Chinsky

א. דברים כ'

(יט) כִּי־תָצוּר אֶל־עִיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עִלֶּיהָ לְתַפְשָׁהּ לֹא־תִשְׁחִית אֶת־עֵצֶיהָ לְנֹדַח עָלֶיהָ גְרֹזוֹן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכַל וְאֵתוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה לִבָּא מִפְּנֵיהוּ בַמָּצוֹר: (כ) רָק עֵץ אֲשֶׁר־תִּדְעַ כִּי־לֹא־עֵץ מֵאֲכָל הוּא אִתּוֹ תִשְׁחִית וְכִרְתָּ וּבְנִיתָ מָצוֹר עַל־הָעִיר אֲשֶׁר־הוּא עֹשֶׂה עִמָּךְ מִלְחָמָה עַד רִדְתָּה: {פ}

ב. Si tu es arrêté longtemps au siège d'une ville que tu attaques pour t'en rendre maître, tu ne dois cependant pas en détruire les arbres en portant sur eux la cognée: ce sont eux qui te nourrissent, tu ne dois pas les abattre. Oui, l'arbre du champ c'est l'être humain même, tu l'épargneras dans les travaux du siège. Seulement, l'arbre que tu sauras n'être pas un arbre fruitier, celui-là tu peux le sacrifier et l'abattre, pour l'employer à des travaux de siège contre la ville qui est en guerre avec toi, jusqu'à ce qu'elle succombe.

ג. שבת קכ"ט

שְׁמוּאֵל צִלְחוּ לִיהִ תִּכְתְּקָא דְשִׂאגָא, רַב יְהוּדָה צִלְחוּ לִיהִ פְתוּרָא דִּינְהָ, לְרַבָּה צִלְחוּ לִיהִ שְׂרָשִׁיפָא. וְאָמַר לִיהִ אַבְיִי לְרַבָּה: וְהָא קַעְבֵּר מִרְ מְשׁוּם "בַּל תִּשְׁחִית!" אָמַר לִיהִ: "בַּל תִּשְׁחִית" דְּגוּפָאֵי עֲדִיף לִי.

ד. Chmouel, ils ont cassé pour lui un fauteuil en tek, Rav Yéhouada, ils ont cassé pour lui une table d'ébène, pour Raba ils ont cassé un banc. Abbayé a dit à Raba: C'est que tu as transgressé le commandement de Bal TachHit! Il lui a dit: le Bal tachHit de mon corps m'est préférable.

ה. שבת ס"ז

אָמַר רַב זוּטְרָא: הָאֵי מָאן דְּמַכְסִי שְׂרָגָא דְּמִשְׁחָא וּמְגִלֵי נְפֻטָא קַעְבֵּר מְשׁוּם "בַּל תִּשְׁחִית"

Shabbat 67

ו. שבת ק"ה

רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מְשׁוּם חִילְפָא בַר אֲגָרָא שְׂאָמַר מְשׁוּם רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן נוּרִי: הִמְקַרַע בְּגָדָיו בְּחִמְתּוֹ, וְהַמְשִׁיבֵר כְּלָיו בְּחִמְתּוֹ, וְהַמְפַזֵּר מְעוֹתָיו בְּחִמְתּוֹ, יְהִי בְּעֵינָיו כְּעוֹבֵד עֲבוּדָה זָרָה. שְׂפָךְ אוּמָנוּתוֹ שֶׁל יֵצֵר הָרָע: הַיּוֹם אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ, וּלְמָחָר אוֹמֵר לוֹ עֲשֵׂה כָּךְ, עַד שְׂאוּמֵר לוֹ עֲבוּד עֲבוּדָה זָרָה וְהוֹלֵךְ וְעוֹבֵד.

ז. La personne qui déchire ses vêtements et celle qui brise des objets dans sa colère, et qui disperse son argent dans sa colère, qu'elle soit à tes yeux comme servante du service étranger. Car ainsi va l'art du mauvais penchant. Aujourd'hui il lui dit fais ainsi et demain il lui dit fais ainsi jusqu'à ce qu'il lui dise accomplis un service étranger et il va et il le sert. Rabbi Avin a dit, que signifie l'écrit il n'y aura pas en toi un dieu-force-guide étranger et tu ne te prosterner pas devant un dfg étranger? quel est le dgf étranger qui est dans le corps de l'être humain? Disons: c'est le penchant mauvais. Tu n'en as pas besoin si ce n'est pour la personne qui fait de la tromperie pour sa colère pour les gens de sa maison. Comme cette histoire de Rav Yéhouda qui a arraché des fils de ses vêtements, Rav aHa bar yaakov qui a brisé un petit une poterie cassée, Rav Chechet qui a jeté un petit poisson sur la tête de sa servante et Rabbi aHa qui a cassé le couvercle d'une cruche. Talmud Babylonien Chabbat 105b

(א) שלא להשחית אילני מאכל - שנמנענו מלכרת האילנות כשנצור על עיר כדי להצר לאנשי העיר ולהכאיב לבותם, ועל זה נאמר (דברים כ יט) לא תשחית את עצה וגו' ואותו לא תכרת, וכמו כן נכנס תחת זה הלאו, שלא לעשות שום הפסד, כגון לשרף, או לקרע בגד או לשבר כלי לבטלה, ובכל ענינים אלו ובכל כיוצא בהם שיהיה בהם השחתה. ואמרו זכרונם לברכה תמיד בגמרא (קידושין לב, א) והא קא עבר משום בל תשחית, ומכל מקום אין מלקין אלא בקוצץ אילני מאכל, שהוא מפרש בכתוב, אבל בשאר ההשחתות מכין אותו מכת מרדות (עי' רמב"ם מלכים ו י').

(ב) שרש המצוה ידוע, שהוא כדי ללמד נפשנו לאהב הטוב והתועלת ולהדבק בו, ומתוך כך תדבק בנו הטובה, ונרחיק מכל דבר רע ומכל דבר השחתה, וזהו דרך החסידים ואנשי מעשה אוהבים שלום ושמחים בטוב הבריות ומקרבים אותן לתורה, ולא יאבדו אפילו גרגיר של חרדל בעולם, ויצר עליהם בכל אבדון והשחתה שיראו, ואם יוכלו להציל יצילו כל דבר מהשחית בכל כחם, ולא כן הרשעים אחיהם של מזיקים שמחים בהשחתת עולם, והמה משחיתים את עצמם במדה שאדם מודד בה מודדין לו. כלומר, בה הוא נדבק לעולם, וכענין שכתוב (משלי יז, ה) שמח לאיד לא ינקה רע. והחפץ בטוב ושמח בו נפשו בטוב תלין לעולם זה ידוע ומפרסם.

(ג) מדיני המצוה. מה שאמרו זכרונם לברכה (ב"ק צא, ב), שלא אסרה תורה שלא לקץ אילני מאכל, אלא בקוצץ אותם דרך השחתה, אבל ודאי מתר לקץ אם ימצא בדבר תועלת, כגון שיהיו דמי אותו העץ יקרים וזה רצה למכרו, או לסלק בקציצתו נזק, כגון, שהיה מזיק אילנות אחרים טובים ממנו, או מפני שמזיק בשדות אחרים, בכל צדדין אלו ובכל כיוצא בו מתר. וכל אילן סרק, אמרו זכרונם לברכה (שם) שמתר לקץ ואפילו בשאינו צריך לו, וכל אילן מאכל שהוא זקן מאד עד שאינו עושה אלא מעט פרות, שאין ראוי לטרח בו בשבילן. ואמרו זכרונם לברכה, בזית כל שהיא עושה פחות מרבע זיתים מתר לקץ אותה, ובדקל שיעשה פחות מקב תמרים.

(ד) ודרך כלל אסרו זכרונם לברכה לעשות כל דבר של השחתה, והמשחית שום דבר מתוך חמה אמרו עליו (שבת קה, ב) שהוא כעובד עבודה זרה, שכן דרכו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כן ואם יאמין אותו למחר יאמר לו לך עבוד עבודה זרה, כלומר שכל אדם חייב לגער ביצרו ולכבש תאווה עד שיגביר נפש המשכלת על נפש המתאוה עד שתהיה לה לאמה, והיא גברת לעולם ועד. ואמנם הביאו בגמרא (שם) מעשים בקצת החכמים שמראים עצמן כעוסיים, כדי ליסר בני ביתם ולזרזן ומשליכין מידם שום מאכל או שום דבר, ומכל מקום השגחתם היתה בהם לעולם שלא ישליכו דבר שיהא נשחת בזה. ויתר פרטי המצוה, בבבא בתרא פרק שני [ה' מלכים פ"ז].

(ה) ונוהג אסור זה בכל מקום ובכל זמן בזכדים ונקבות, והעובר על זה והשחית אילני מאכל עבר על לאו זה וחיב מלקות. ועל שאר השחתה בכל שאר דברים שאינן מפרשים מכין אותו מכת מרדות.

Pour approfondir:

https://he.wikipedia.org/wiki/בל_תשחית

https://en.wikipedia.org/wiki/Bal_tashchit

<https://www.tikkun.org/tikkundaily/2016/09/08/bal-taschit-whats-wrong-with-the-jewish-law-against-destruction-and-wastecommentary-on-this-weeks-torah-portion-shoftim/>

<https://www.jewishveg.org/schwartz/chillul.html>

